

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

XXVII. An beatitudini laus tribuenda?

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

bonum τιμιον, imò absolute & maxime honorabile. Entimverò si Deus non esset causa efficiens, etiam non esset finis omnium.

XXVII.

An beatitudini laus tribuenda?

Affirmatur.

ARISTOTELES I. Ethicor, cap. ult. sentit εἰκαινον à felicitate removendum, & τιμιον, id est, honorem ei tribuendum. Sed contra hanc sententiam fas est ita arguere: Si laus non est inferior Dei majestate; quanto minus hominis beatitatem laus dedecabit. Verum primum. Verum igitur & secundum. Ass. probatur ex ipso Aristotele, qui in Rhet. inquit: Συμβαίνει καὶ χάρις σουδὴς καὶ μετὰ σουδὴς εἰκαινεῖν πολλὰ καὶ μόνον ἀνθρώπων, ἢ θεῶν, ἀλλὰ καὶ ἀφύχα, &c. Hic laus Deo tribuitur, quod & Quintilianus lib. 9. cap. 3. est secutus. Et multi Psalmi sunt εἰκαινετικοί, id est, in laude Dei consumuntur. Laus igitur seu εἰκαινεσις nō tantum de bonis comparatis & inferioribus, sed etiam de absolutis & summis dicitur. Quid, quod τιμιον honor, etiam utriq; horum generi attribuitur? Nam idem Arist. in Rhet. Τιμιον τιμὴ δὲ δικαίως, μὲ καὶ μάλα οἱ ἐνεργητικοί, ἢ μὲν ἀλλὰ τιμῶν καὶ ὁ δυνάμενος ἀεργεῖν. Quare quidam judicant, in hac I. Eth. Aristotelem subtiliter arguari.

An

XXVIII.

*An felicitas summum bonum propter seipsam
tantum desideretur?*

AN felicitatem propter se, non propter aliud: an sua ipsorum gratiâ homines expetant, quaeritur. Pilius affirmat Aristot. lib. i. cap. 7. Sed quis tam cœcus est, qui non videat, posterius etiâ rectè dici? Nemo enim felicitatem persequitur, nisi propter seipsum, nempe ut per illam sit felix, & quavis optimè habeat. Distinguendum igitur inter finem Cujus, & finem Cui. Felicitas propter seipsam expetitur ut finis δ , id est, cuius. Actiones enim antecedentes & fines conferentes huc diriguntur, ut ad extremum: Felicitas verò propter nos ipsos expetitur, qui sic sumus finis δ , cui. Sic felicitas non erit extremum τέλος, sed usus hujus, nostri perfectio. Quid? quòd ascendimus etiâ altius, ut summus simpliciter finis Cui seu τέλος σκοπιμώτατον sit Deus. Huic enim omnia nostra bona & felicitatem ipsam velle debemus.

Dei gloriæ
extremus
finis hominū
nis.

XXIX.

*An electio sit δ τέλος. (id est: an finis eligatur)
& finis puerorum?*

Distinguitur.

ARISTO-

ARISTOTELES 3. Ethicorum cap. 2. Voluntatem statuit esse potius finis: Electionem verò eorum, quæ ad finem pertinent: & quidem pueros hujus participes nō esse. Utrunq; cum aliqua difficultate conjunctum videtur. Primum enim si electio est rationis capacium: & pueri sunt rationis capaces: iccirco pueri eligunt. Deinde quis nescit, sæpè esse electionem mediorem finium? ut, Herculi in bivio constituto proponitur via virtutis aut voluptatis eligenda: adolescentibus sæpè proponitur à parentibus optio humaniorum literarum aut artis militaris. Hic deligunt sibi vitæ genus quod magis adlubescit, & media, quæ in iis sunt meliora. Ad primum argumentum respondeo dupliciter: primum distinctione electionis duplicis: Quædam enim est communis, qua sensus ductu una res anteponitur alteri, aut præ altera vitatur. Hoc electionis genere pueri non sunt destituti, ut nec bruta. Præferunt enim lusum lufui, salubre noxio, cibos cibus, potum potui. Quædam electio est propria, quam præcedit consilium, seu quæ rationis judicio dirigitur. Hoc genus electionis non habent pueri, ut nec bruta: quia ratione non ducuntur. Deinde resp. ad propositionem: Rationis capaces, seu ratione præditi eligunt, quatenus utuntur ratione. Pueri igitur cum per

Object.

soluz.

per ætatem rationis usu destituantur (cerebrum enim in iis nimis laxum & humidum est) destituantur quoque electione. Sic ad ultimum quoque licet ratione polleant: in repentinis tamen animi motibus & affectibus non eligunt, non agunt *ἐν παρορμητικῶς*, quia impeditur consilium iudiciumque, & rationis consultatio perturbationis (ut iræ) vehementiâ. Distingue igitur inter *δύναμιν* seu actum primum, & *ἔργον* seu actum secundum rationis. Ad secundum, responsio vera & simplex hæc est. Electio in finibus mediis non habet locum, quæ sunt fines, sed quæ sunt media ad felicitatem. Vulgus tamen etiam finem se eligere dicit. Ideo Aristoteles utitur particula eligendi seu comparandi, potius. Electio potius est eorum, quæ ad finem sunt.

XXX.

An omnino & semper libera sit voluntas in externis actionibus?

Negatur.

VOLUNTATEM hominis liberam per se & secundum essentiam esse firmiter statuendum est: Omnis itaque actus voluntatis liber est hac ratione, qua est non coactus, sed *ἐκ βούλησιν*, non quod illum primo eliciat voluntas simpliciter & sine adiectione considerata, id est, quatenus est potentia, sed quatenus